

**MÜKELLEFLERİN YATIRIM KARARLARINDA KURUMLAR
VERGİSİNİN ETKİSİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ***

Dr. Ufuk GENCEL**

GİRİŞ

Genel olarak yatırım kavramı, paranın mal ve hizmet üretimi amacı ile sarf edilmesidir. Yatırım kavramı pratik hayat ile literatürde büyük ölçüde değişik olarak tanımlanmakta ve kullanılmaktadır. Yatırım, işletmelerde mevcut stoklara ilave ve değişiklikler yapma amacı ile kapitalin uzun vadeli sarfıdır. Birey bakımından, satın alınan sermaye mallarıdır. Toplum bakımından ise sermaye malları stokuna yapılan ilavedir. Yatırım harcamaları sermaye malları satın almak veya üretmek için yapılan harcamalardır. Sermaye stokundaki fiili artış ise gerçekleşen yatırımdır¹.

Yatırım, bir zaman döneminde bireysel veya kurumsal olarak üstlenilen riskle orantılı gelir sağlamak için kıymet satın alma ya da üretme olarak tanımlanabilir². Yatırım, teşebbüsün sosyal hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla uzun sürede kullanabileceği üretim araçları ve uzun ömürlü maddi varlıkların elde edilmesi için kullanılan finansman araç ve olanaklarının toplam maliyeti³ olarak da tanımlanabilir.

Müteşebbisin ileride elde edilecek gelire ilişkin beklentileri yatırım kararlarını belirler. Kar üzerinden alınan vergiler yatırım faaliyetlerini daraltıcı yönde etkilemektedir. Kurumların vergilerindeki artış büyük yatırımları engelleyerek risk alma arzusunu azaltmaktadır. Bu nedenle vergilerin yatırımlar üzerindeki etkileri oldukça önemlidir.

* Bu çalışma Prof.Dr.Mehmet TOSUNER danışmanlığında tamamlanan " **Türkiye'de Yatırım Kararları Üzerinde Kurumlar Vergisinin Etkisi: Bir Alan Araştırması**" isimli doktora tezinden yararlanarak hazırlanmıştır.

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

¹ Esat ÇELEBİ, "Yatırım Analizlerinin Ülke Yatırımlarına Etkinliği ve 1999 Türkiye Ekonomisinin Görünümü", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 1, Ocak 2000, s. 51.

² Frederick AMLING, **Investments an Introduction to Analysis Management, Sixth Edition**, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey 1989, pp. 7.

³ Tefik TATAR, **Yatırım Seçimi ve Değerlendirme Teknikleri**, **Gazi Üniversitesi Yayın No: 75, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayın No: 38**, Ankara, 1985, s.5.

Kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisinin bilinmesi kalkınma için gerekli olan yatırımların uyarılarak artırılması için önemlidir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışmada mükelleflerin yatırım kararlarında kurumlar vergisinin etkisi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Yatırımlar, özellikle gelişen ülkelerin kalkınmalarının temel taşı oluşturmaktadır. Yatırım kararlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi hem ekonomi politikasının oluşumunu ve analizini kolaylaştırmakta hem de kuramsal değerlendirmeleri netleştirerek yeni kuramların gelişmesine zemin hazırlamaktadır⁴. Bu çalışmayla da; mükelleflerin yatırım kararlarında kurumlar vergisinin etkisinin mükellefiyet türü, vergi matrahı, personel sayısı ve faaliyet alanı gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Alt Problemler

1. Kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, mükellefiyet türlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2. Kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, kurumların vergi matrahına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

3. Kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, kurumlarında çalışan personel sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

4. Kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, kurumların faaliyet alanlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

Araştırmanın Modeli

Çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Bu bakımdan araştırma, genel tarama modelleri içinde yer alan 'ilişkisel tarama' modelindedir. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da evrenden alınan örneklem üzerinde yapılan taramaları ifade etmektedir. İlişkisel tarama, iki ve

⁴ Alan J. AUERBACH, James R. HİNES Jr., Taxation and Economic Efficiency, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=264435 Erişim: 11.06.2007

daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını veya değişim derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır⁵.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 31.12.2006 tarih itibariyle İzmir ili Karşıyaka Vergi Dairesine kayıtlı bulunan kurumlar vergisi mükellefleri oluşturmaktadır. Araştırma evrenindeki mükelleflerin 2879'u (%88,67) limited şirket, 251'i anonim şirket (%7,73) ve 117'si (%3,6) kooperatiftir. Araştırmanın örnekleme, oranlı küme örnekleme yolu ile belirlenmiştir. Örneklemin temsil etme gücünü artırmak amacıyla mükellefler, mükellefiyet türleri bakımından evrende buldukları oranda araştırma örnekleme alınmış ve örneklem sayısı oranı %5 olarak belirlenmiştir. Buna göre örnekleme 157 mükellef oluşturmuştur. Örneklem belirlemede önemli olan örneklem sayısı değil, belirlenen ölçüt bakımından örneklemin evreni temsil etme düzeyidir. Diğer bir deyişle örnekleme yer alan elemanların, evrende buldukları yüzde ile yer alması gerekir. Bu durumda evreni temsil eden 20 kişilik bir örneklem, evreni temsil yeterliği olmayan 400 kişilik bir örneklemden daha iyi olarak nitelendirilmektedir⁶.

Örnekleme kooperatifler dahil edilmemiştir. Çünkü kooperatifler, tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküllerdir. Kooperatifler esas itibarıyla kar amacıyla değil, karşılıklı yardım ve dayanışma esasına göre kurulmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanunu, ilke olarak kooperatifleri kapsamına almış fakat özellik taşıyan bazıları vergiden muaf tutmuş ayrıca bazı istisnalar tanımıştır. Zaten kooperatiflerin kurumlar vergisi kapsamına alınmasının amacı daha önce de belirtildiği gibi rekabet eşitliğini sağlamaktır. Rekabet eşitsizliği söz konusu olmadığında veya kooperatifleri teşvik amacının ön plana çıktığı durumlarda ise kooperatifler, kurumlar vergisi kapsamının dışına çıkarılmıştır. Uygulamada kooperatifler genellikle vergi dışında kalmaktadır. Bu nedenle kooperatifler örneklem dışında tutulmuştur.

Tablo 1'de evren ve örnekleme yer alan mükelleflerin mükellefiyet türlerine göre dağılımı verilmektedir.

⁵ Niyazi KARASAR, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000, s. 81.

⁶ KARASAR, a.g.e., s. 126.

Tablo 1: Evren ve Örneklemdaki Mükelleflerin Mükellefiyet Türüne Göre Dağılımı

Mükellefiyet Türü	Evren		Örneklem	
	n	%	n	%
Limited Şirket	2879	91,98	144	91,72
Anonim Şirket	251	8,02	13	8,28
Toplam	3130	100	157	100

Tablo 1 incelendiğinde örneklem kapsamına alınan 157 mükellefin mükellefiyet türlerine göre yüzde dağılımının, evrendeki yüzde dağılımına uygun olduğu görülmektedir. Limited şirketlerin evrendeki dağılımı %91,98'dir. Bu duruma uygun olarak örnekleme de yer alan 157 mükellefin %91,72'sini limited şirketler oluşturmuştur. Anonim şirketler de evrendeki orana (%8,02) uygun biçimde örnekleme alınmıştır (%8,28).

Veri Toplama Aracı

Kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşlerini belirlemek üzere 32 maddelik beşli Likert tipi ölçek geliştirilmiştir.

Ölçek maddelerini belirleme aşamasında, öncelikle Likert tipi ölçek geliştirme aşamaları ile ilgili kaynaklar ve araştırmalar incelenmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi için İzmir ili Konak Vergi Dairesine kayıtlı 15 mükelleften kurumlar vergisi ve yatırım kararlarıyla ilgili görüş ve düşüncelerini açıklayan bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Kompozisyonlar incelenerek görüş ve düşünceler maddeleştirilmiş, konuya ilişkin alanyazın incelemesi yapılmış, ilgili kaynak ve benzer nitelikteki veri toplama araçları incelenmiştir. Bu sürecin sonunda, araştırmacı tarafından 32 maddelik beşli Likert tipi ölçek hazırlanmıştır. Ölçek iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde kurumsal bilgileri edinmek üzere 4 soruya yer verilmiştir. İkinci bölümde ise Likert tipi ölçeğe uygun önermeler yer almıştır.

Ölçeğe 'Kurumlar Vergisinin Yatırım Kararları Üzerindeki Etkilerini Belirleme Anketi' adı verilmiştir. Beş dereceli Likert tipi ölçekte "Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum" seçenekleri bulunmakta ve maddeler 5'den 1'e puanlanmaktadır. Anketten en az 33, en fazla 165 puan alınabilmektedir. Anketin yorumlanması aşamasında 33-58 arasındaki puanlar "kurumlar vergisi yatırım kararlarını hiç etkilememektedir", 59-84 arasındaki puanlar "kurumlar vergisi yatırım kararlarını etkilememektedir", 85-110 arasındaki puanlar "kurumlar vergisinin yatırım kararlarını etkileyip etkilemediği konusunda kararsızdır", 111-136 arasındaki puanlar "kurumlar vergisi yatırım kararlarını etkilemektedir", 137-

165 arasındaki puanlar “kurumlar vergisi yatırım kararlarını çok etkilemektedir” biçiminde değerlendirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (alfa güvenilirlik katsayısı) 0,89 olarak hesaplanmıştır. Alfa katsayısı 0,00 ile 0,40 arasında ise ölçek güvenilir değil, 0,40 ile 0,60 arasında ise ölçek düşük güvenilirlikte, 0,60 ile 0,80 arasında ise ölçek oldukça güvenilir ve 0,80 ile 1,00 arasında ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir yorumu yapılmaktadır⁷. Buna göre geliştirilen anket, kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkilerini belirlemede yüksek derecede güvenilirdir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada verilerin çözümlemesi için SPSS 11.00 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada önem denetim düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir. Verilerin çözümlemesi aşamasında verileri sınıflandırmak için frekans ve yüzde değerleri, puanların ortalamasını belirlemek için aritmetik ortalama, dağılımdaki değerlerin aritmetik ortalamaya uzaklığını belirlemek için standart sapma hesaplanmıştır. İki bağımsız grup ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için "t testi" uygulanmıştır⁸. İki'den fazla bağımsız grup ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için "tek yönlü varyans çözümlemesi" yapılmıştır⁹. Tek yönlü varyans çözümlemesinde ortalamalar arasında farklılık belirlendiğinde, farklılığın kaynağını saptamak için "Scheffe testi" uygulanmıştır¹⁰.

Bulgular ve Yorum

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi “kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, mükellefiyet türüne göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” biçiminde belirlenmiştir.

Yukarıda ifade edilen problemin çözümü için mükelleflerin anketten elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmıştır. Grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

⁷ Kazım ÖZDAMAR, **Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi**, Kaan Kitabevi (2. basım), Eskişehir, 1999, s. 522.

⁸ Şener BÜYÜKÖZTÜRK, **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı**, PegemA Yayınları, Ankara, 2002, s. 39.

⁹ BÜYÜKÖZTÜRK, a.g.e., s. 44.

¹⁰ BÜYÜKÖZTÜRK, y.a.g.e., s. 45.

Tablo 2: Limited ve Anonim Şirketlerin ‘Kurumlar Vergisinin Yatırım Kararları Üzerindeki Etkilerini Belirleme Anketi’ Puanlarının Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Mükellefiyet Türü	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Limited	144	134,53	8,73	155	4,21	0,00*
Anonim	13	146,38	12,60			

*p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde anonim şirketlerin anketten aldıkları puanların ortalamasının (\bar{X} =146,38) limited şirketlerin puan ortalamasından (\bar{X} =134,53) yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t testi sonuçlarına göre anonim ve limited şirketlerin puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan önemlidir [$t_{(155)} = 4,21$; $p<0,05$]. Diğer bir anlatımla, anonim şirketler limited şirketlere kıyasla kurumlar vergisinin yatırımlar üzerindeki etkisinin daha fazla olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte, anketin yorumlanması aşamasında 111-136 arasındaki puanlar “kurumlar vergisi yatırım kararlarını etkilemektedir”, 137-165 arasındaki puanlar “kurumlar vergisi yatırım kararlarını çok etkilemektedir” biçiminde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda her iki mükellef türünün de kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerinde etkili olduğu görüşüne sahip olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, kurumların vergi matrahına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” biçiminde belirlenmiştir.

Problemin çözümü için öncelikle anketten alınan puanlar mükelleflerin matrahı açısından çözümlenmiş, aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları hesaplanmış, sonuçlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Matrah Açısından Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Matrah	n	\bar{X}	S
15.000'den az	49	134,36	7,70
15.000-30.000	30	133,33	10,73
30.000-50.000	17	133,41	5,25
50.000-80.000	12	139,33	2,83
80.000 ve üzeri	11	137,90	19,90
Matrah beyan etmeyen	38	137,76	11,51
Toplam	157	135,51	10,22

Tablo 3'te mükelleflerin anketten aldıkları puanların aritmetik ortalamalarının matraha göre farklılaştığı görülmektedir. En yüksek puan ortalamasına sahip olan mükellefler matrahı 50.000-80.000 arasındakiler ($\bar{X}=139,33$), bunu izleyen grupların 80.000 ve üzeri ($\bar{X}=137,90$), matrah beyan etmeyenler ($\bar{X}=137,76$), 15.000'den az olanlar ($\bar{X}=134,36$), 30.000-50.000 arasındakiler ($\bar{X}=133,41$) ve 15.000-30.000 arasındakiler ($\bar{X}=133,33$) oldukları görülmektedir. Puan ortalamaları arasındaki bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış, sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Matraha Göre Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	5	712,59	142,51	1,381	0,235
Gruplar içi	151	15588,61	103,23		
Toplam	156	16301,21			

Tablo 4'te görüldüğü gibi tek yönlü varyans çözümlemesi sonuçlarına göre anketten alınan puanların ortalamaları, mükelleflerin matrahına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir [$F_{(5,151)}=1,381$; $p>0,05$].

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, kurumlarında çalışan

personel sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?" biçiminde belirlenmiştir.

Problemin çözümü için öncelikle anketten alınan puanlar kurumda çalışan personel sayısı açısından çözümlenmiş, aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları hesaplanmış, sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Kurumlarında Çalışan Personel Sayısı Açısından Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Personel Sayısı	n	\bar{X}	S
20 ve az	107	131,63	11,90
21-40	22	134,64	8,44
41-60	13	139,38	5,42
61 ve üzeri	15	145,66	7,81
Toplam	157	135,51	10,22

Tablo 5'te anketten alınan puanların aritmetik ortalamalarının kurumda çalışan personel sayısına göre farklılaştığı görülmektedir. En yüksek puan ortalamasına sahip olan grup personel sayısı 61 ve üzeri olanlardır ($\bar{X}=145,66$). Bunu sırasıyla personel sayısı 41-60 arasında olanlar ($\bar{X}=139,38$), 21-40 arasında olanlar ($\bar{X}=134,64$) ve 20 ve daha az olanlar ($\bar{X}=131,63$) izlemektedir. Puanların ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış, sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Kurumlarında Çalışan Personel Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	4	1729,20	432,30	4,50	0,00*
Gruplar içi	152	14572,00	95,86		
Toplam	156	16301,21			

*p<0,05

Tablo 6'da görüldüğü gibi, varyans çözümlemesi sonuçlarına göre anketten alınan puanların ortalamaları, personel sayısı açısından anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır [$F_{(4,152)}=4,50$; $p<0,05$]. Varyans çözümlemesi

sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Kurumlarında Çalışan Personel Sayısına Göre Scheffe Testi Sonuçları

Gruplar	20 ve az	21-40	41-60	61 ve üzeri
20 ve az				Fark Önemli *
21-40				
41-60				
61 ve üzeri				

Tablo 7'de sunulan Scheffe testi sonuçlarına göre, personel sayısı 20 ve az olan mükellefler ile 61 ve üzeri olan mükelleflerin anketten aldıkları puanlar, istatistiksel açıdan anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

Diğer bir anlatımla kurumlarında çalışan personel sayısı 61 ve üzeri olan mükellefler ($\bar{X}=145,66$), kurumlarında çalışan personel sayısı 20 ve az olan mükelleflere ($\bar{X}=131,63$) göre kurumlar vergisinin yatırım kararlarını daha çok etkilediğini düşünmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkisine ilişkin mükellef görüşleri, kurumların faaliyet alanlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” biçiminde belirlenmiştir.

Problemin çözümü için öncelikle anketten alınan puanlar kurumların faaliyet alanı açısından çözümlenmiş, aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları hesaplanmış, sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Faaliyet Alanı Açısından Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Faaliyet Alanı	N	\bar{X}	S
Gıda	40	129,92	11,81
Turizm	9	143,66	8,70
İnşaat	31	141,00	9,27
Tekstil	23	134,34	10,27
Hizmet	15	137,46	8,96
Araştırma Geliştirme	5	139,20	2,38
Sağlık	6	136,00	9,71
Matbaa	12	136,41	5,64
Otomotiv	16	132,12	4,06
Toplam	157	135,51	10,22

Tablo 8'de anketten alınan puanların aritmetik ortalamalarının kurumların faaliyet alanına göre farklılaştığı görülmektedir. En yüksek puan ortalamasına sahip olan grup turizmdir ($\bar{X}=143,66$). Bunu sırasıyla inşaat ($\bar{X}=141,00$), araştırma geliştirme ($\bar{X}=139,20$), hizmet ($\bar{X}=137,46$), matbaa ($\bar{X}=136,41$), sağlık ($\bar{X}=136,00$), tekstil ($\bar{X}=134,34$), otomotiv ($\bar{X}=132,12$) ve gıda ($\bar{X}=129,92$) izlemektedir.

Puanların ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış, sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Faaliyet Alanına Göre Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	sd	KT	KO	F	p
Gruplar arası	8	3132,01	391,50	4,40	0,00*
Gruplar içi	148	13169,19	88,98		
Toplam	156	16301,21			

*p<0,05

Tablo 9'da görüldüğü gibi, varyans çözümlemesi sonuçlarına göre anketten alınan puanların ortalamaları, faaliyet alanı açısından anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır [$F_{(8,156)}=4,40$; $p<0,05$]. Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Mükelleflerin Anketten Aldıkları Puanların Faaliyet Alanlarına Göre Scheffe Testi Sonuçları

Gruplar	Gıda	Turizm	İnşaat	Tekstil	Hizmet	Ar-Ge	Sağlık	Matbaa	Oto
Gıda		Farklı *	Farklı *						
Turizm									
İnşaat									
Tekstil									
Hizmet									
Ar-Ge									
Sağlık									
Matbaa									
Otomotiv									

Tablo 10'da sunulan Scheffe testi sonuçlarına göre hizmet alanı gıda ($\bar{X}=129,92$) olan mükelleflerin anketten aldıkları puanların ortalaması turizm ($\bar{X}=143,66$) ve inşaat ($\bar{X}=141,00$) alanlarındaki mükelleflerin puan ortalamalarından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklıdır. Bu bağlamda hizmet alanı turizm ve inşaat olan mükellefler, hizmet alanı gıda olan mükelleflere göre kurumlar vergisinin yatırım kararlarını daha çok etkilediğini düşünmektedir.

SONUÇ

Her iki mükellef türü (AŞ ve Ltd) de kurumlar vergisinin yatırım kararları üzerinde etkili olduğu görüşüne sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte anonim şirketler limited şirketlere kıyasla kurumlar vergisinin yatırımlar üzerindeki etkisinin daha fazla olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Mükelleflerin yatırım kararlarında kurumlar vergisinden etkilenme düzeyleri matrahlarına göre farklılık göstermektedir. Matrahlara göre oluşan bu farklılık istatistiksel açıdan anlamlıdır. Yüksek matrah grubundaki mükelleflerin etkilenme düzeyleri daha yüksektir.

Mükelleflerin yatırım kararlarında kurumlar vergisinden etkilenme düzeyleri, kurumda çalışan personel sayısı açısından anlamlı düzeyde

farklılaşmaktadır. Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla uygulanan Scheffe testi sonuçlarına göre, personel sayısı 20 ve az olan mükellefler ile 61 ve üzeri olan mükelleflerin anketten aldıkları puanlar, istatistiksel açıdan anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Diğer bir anlatımla kurumlarında çalışan personel sayısı 61 ve üzeri olan mükellefler, kurumlarında çalışan personel sayısı 20 ve az olan mükelleflere göre kurumlar vergisinin yatırım kararlarını daha çok etkilediğini düşünmektedir.

Mükelleflerin yatırım kararlarında kurumlar vergisinden etkilenme düzeyleri, kurumların faaliyet alanına göre farklılaşmaktadır. En fazla etkilenen grup turizmdir. Bunu sırasıyla inşaat, araştırma geliştirme, hizmet, matbaa, sağlık, tekstil, otomotiv ve gıda izlemektedir. Gözlenen bu farklılık istatistiksel açıdan anlamlı düzeydedir. Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla uygulanan Scheffe testi sonuçlarına göre hizmet alanı gıda olan mükelleflerin anketten aldıkları puanların ortalaması turizm ve inşaat alanlarındaki mükelleflerin puan ortalamalarından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklıdır. Buna göre hizmet alanı turizm ve inşaat olan mükellefler, hizmet alanı gıda olan mükelleflere göre kurumlar vergisinin yatırım kararlarını daha çok etkilediğini düşünmektedir.

Mükellefler, doğal olarak olabildiğince az vergi vermek ve karlarını artırmak amaçındadır. Bu nedenle karlarını azaltacak her unsur işletme faaliyetlerini ve kararlarını olumsuz etkilemektedir. Kurumlar vergisi işletme yatırım kararlarını doğrudan ve negatif yönde etkilemektedir. İşletmeler çok yüksek oranlarda kurumlar vergisinin yatırımlar üzerinde önemli etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

KAYNAKLAR

Esat ÇELEBİ, "Yatırım Analizlerinin Ülke Yatırımlarına Etkinliği ve 1999 Türkiye Ekonomisinin Görünümü", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 1, Ocak 2000, s.51.

Frederick AMLING, **Investments an Introduction to Analysis Management, Sixth Edition**, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey 1989, pp. 7.

Tevfik TATAR, **Yatırım Seçimi ve Değerlendirme Teknikleri**, Gazi Üniversitesi Yayın No: 75, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayın No: 38, Ankara, 1985, s.5.

Alan J. AUERBACH, James R. HİNES Jr., Taxation and Economic Efficiency, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=264435 Erişim: 11.06.2007

Niyazi KARASAR, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000, s. 81.

Kazım ÖZDAMAR, **Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi**, Kaan Kitabevi (2. basım), Eskişehir, 1999, s. 522.

Şener BÜYÜKÖZTÜRK, **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı**, PegemA Yayınları, Ankara, 2002, s. 39.